

مصاحبه خانم آندویی، خبرنگار روزنامه کریستین ساینز مانیتور

با آقای دکتر ابراهیم یزدی (۷۳/۱۲/۲۰)

س ۱- وضعیت کنونی نهضت آزادی را چگونه توصیف می‌کنید؟ وضع نهضت با دولت چگونه است؟ آیا شما تحت فشار و محدودیت هستید؟ طرفداران شما چه کسانی هستند؟ و شما معرف چه گروه اجتماعی می‌باشید؟

ج- نهضت آزادی ایران، از همه طرف تحت فشار دولت قرار دارد. دولت اجازه نمی‌دهد ما از ساختمان و دفتر مرکزی خود استفاده کنیم. روزنامه‌ها اجازه ندارند، مطالبی که از نهضت صادر می‌شوند، چاپ نمایند. روزنامه میزان، که نظرات نهضت آزادی را منعکس می‌ساخت، بدون رعایت تشریفات قانونی توقیف شده است و اجازه انتشار آن را نمی‌دهند. وزارت کشور، بر خلاف قانون اساسی و قانون فعالیت احزاب، درخواست نهضت آزادی را برای صدور پروانه رد کرده است. مأموران امنیتی و اطلاعاتی دولت، اعضا و طرفداران ما را تحت فشار قرار می‌دهند. اگر دانشجو باشد، او را از تحصیل محروم می‌سازند و اگر مثلاً کاسب باشد، در راه ادامه کسب و کارش مانع و مزاحمت ایجاد می‌کنند. چندی قبل تعدادی از اعضای کادر رهبری و فعال نهضت آزادی را بازداشت کردند و تحت انواع فشارها قرار دادند. نهضت آزادی، اگرچه از نظر فکری معرف جریان عمده روشنفکری اسلامی و جنبش احیای دینی ایران است، اما بسیاری از مردم، از قشرها و طبقات مختلف، از مواضع نهضت آزادی ایران حمایت می‌کنند.

س ۲- شما وضعیت آزادی‌های سیاسی و حقوق بشر را در ایران کنونی، چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ج- کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی حقوق بشر، شواهدی را جمع‌آوری و منتشر کرده‌اند که حاکی از نقض جدی حقوق بشر در ایران است. دولت ایران، که امضاءکننده اعلامیه جهانی حقوق بشر و منشور سازمان ملل متحد می‌باشد، مدعی است که منشور سازمان ملل و اعلامیه جهانی حقوق بشر با مبانی حقوق بشر اسلامی متفاوت است. اما سخن نهضت آزادی ایران این است که اصول مصرحه در فصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران حقوق و آزادی‌های اساسی ملت را، که یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی می‌باشد، بیان کرده است. و دولت ملزم و متعهد به اجراء و تأمین آنهاست. متأسفانه بخش عمده‌ای از این اصول بطور مستمر زیر پا گذاشته می‌شود و برخی از آنها نادیده گرفته شده است.

س ۳- مقامات دولت مدعی هستند که احزاب سیاسی اجازه فعالیت دارند و برای دهها حزب و گروه سیاسی مجوز صادر شده است. آنها از چه چیزی صحبت می‌کنند؟ چه امیدی برای قانونی شدن احزاب سیاسی و تکثیر سیاسی در ایران وجود دارد؟

ج- هر زمان که دولت در مورد آزادی فعالیت احزاب سیاسی تحت فشار افکار عمومی قرار می‌گیرد، مدعی می‌شود که فعالیت احزاب سیاسی آزاد است و برای دهها حزب و گروه سیاسی مجوز صادر کرده است. اما مردم این ادعای وزارت کشور را باور ندارند. زیرا اگر فعالیت احزاب سیاسی آزاد باشد، این فعالیت‌ها باید بروز و ظهور خارجی داشته باشد. احزاب و گروههای مورد ادعای وزارت کشور کجا

هستند که هیچ اثر خارجی ندارند؟ مردم به طعنه می‌گویند لابد منظور وزارت کشور صدور مجوز فعالیت حزبی برای «اجنه» است که علنی و مشهود نیست و انسانها فعالیت آنها را نمی‌بینند. اما درباره آینده باید گفت که دیر یا زود بی‌هیچ تردیدی دولت مجبور خواهد شد از قانون تمکین نماید و به احزاب دگراندیش و خارج از حاکمیت امکان فعالیت سیاسی را بدهد و حضور آنها را به رسمیت بشناسد.

س ۴- از نظر شما، درک اسلام از مفهوم حقوق بشر چیست؟ همانطور که گفتید مقامات رسمی دولت ایران معتقدند درک اسلام از حقوق بشر با مفاهیم غربی متفاوت است؟

ج- این استنباط و نظر مقامات دولت ایران در اکثر موارد نادرست است. قبل از انقلاب اسلامی، علما و دانشمندان برجسته رساله‌هایی در مقایسه مفاد بیانیه جهانی حقوق بشر و منشور سازمان ملل متحد با مبانی اساسی حقوق بشر اسلامی تألیف و منتشر ساخته‌اند. این تحقیقات نشان می‌دهد که تفاوت عمده و اساسی میان مبانی حقوق بشر در اسلام با حقوق و آزادی اساسی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و منشور سازمان ملل متحد وجود ندارد.

س ۵- در دولت چه جریانی قدرت اصلی را در دست دارد. دولت چقدر مشتاق عادی کردن روابط با دولت آمریکاست؟

ج- سوال شما دو بخش دارد. در مورد بخش اول باید گفت، تمایلات و اولویت‌های گروهی قدرت در درون حاکمیت در تغییر و تحول دائم است. در شرایطی که به احزاب سیاسی اجازه و امکان فعالیت داده نمی‌شود، و دولت و مجلس نمایندگان از افراد با انگیزه‌های عمدتاً شخصی و فردی، آنهم در اکثر موارد ناروشن و مبهم، تشکیل می‌گردد. بنابراین گروه‌بندی‌ها و جناح‌های درون حاکمیت براساس جابه‌جایی قطب‌های قدرت برای حفظ قدرت و امکانات تغییر پیدا می‌کنند.

در مورد قسمت دوم سوال شما، باید آن را از دولتمردان پرسید.

س ۶- بعد از درگذشت امام خمینی، چه تغییرات عمده‌ای صورت گرفته است، آیا یک خلاء جدی وجود دارد؟

ج- حوادث عمده عبارتند از تغییرات در قانون اساسی اولیه، به نفع تثبیت حکومت روحانیون، نظیر شورای تشخیص مصلحت و ازدیاد اختیارات رهبری. این تغییرات بیش از پیش حقوق ملت و نقش مجلس شورای اسلامی را کم‌رنگ کرده است. در تمام انقلاباتی که رهبری با یک شخصیت کاریزماتیک می‌باشد فقدان این نوع رهبری خلاء بزرگی به وجود می‌آورد و جانشینانش عموماً با مشکلات ناشی از این خلاء روبرو هستند. رهبر کاریزماتیک انتخابی نیست و نمی‌توان برایش جانشینی یافت و آن را جایگزین ساخت.

س ۷- به نظر شما، بعد از گذشت ۱۶ سال از انقلاب اسلامی، ایران به کجا می‌رود؟ آیا به طرف باز شدن جو سیاسی؟ و چه نوع جامعه‌ای به وجود آمده است؟

ج- انقلاب اسلامی ایران، هنوز به آن مقطع نرسیده است که بتوان نتایج نهایی آن را جمع‌بندی کرد. بی‌تردید اوضاع عمومی مملکت، وضع اقتصادی و اجتماعی هر روز رو به وخامت بیشتری می‌رود. به نظر می‌رسد بافت و ساختار قدرت سیاسی ایران، بعد از انقلاب به گونه‌ای است که باز شدن جو سیاسی را، دیر یا زود، اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. یکی از سه آرمان یا شعار اصلی انقلاب اسلامی، آزادی، یعنی آزادی‌های سیاسی بوده است. امروزه تأمین آزادی‌های سیاسی خواست تقریباً تمامی گروه‌های سیاسی است. حتی برخی از گروه‌هایی که در درون حاکمیت می‌باشند. این خواست عمومی و مردمی آنقدر قوی و ریشه‌دار است که دولت چه بخواهد و چه نخواهد، چاره‌ای جز تمکین و تن در دادن به آن نخواهد داشت.

س ۸- انتخابات آینده مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری را چگونه می‌بینید؟

ج- نهادی شدن آزادی‌های سیاسی و حضور فعال احزاب سیاسی شرط اصلی و لازم انتخابات آزاد می‌باشد. در یک جامعه بسته سیاسی، انتخابات آزاد معنی و مفهومی ندارد. این موضوع یکی از موارد اختلاف اساسی میان نهضت آزادی و سایر گروه‌های سیاسی با دولت است. اما به هر حال، به نظر نهضت آزادی ایران، مردم و گروه‌های سیاسی باید به منظور شرکت در انتخابات، در جهت تأمین آزادی‌های سیاسی مصرحه در قانون اساسی، که یک پیش‌شرط اساسی آن است، مبارزه نمایند.

روابط عمومی نهضت آزادی ایران

فروردین ۱۳۷۴